

A hungarológia hírei

A Társaság szervezeti élete

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság Végrehajtó Bizottságának tizenkettedik ülése

Ungvár, 1989. augusztus 13.

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság végrehajtó bizottsága 1989. augusztus 13-án Ungvárott, a Kárpát Szálló tanácstermében tartotta meg 12. tanácskozását. A vezetőség az Ungvári Állami Egyetem 25 éves fennállását ünneplő magyar tanszékének meghívását fogadta el.

Az ülést – amelyen *Király István* (Magyarország) és *Jean Perrot* (Franciaország) alelnökök, valamint *Balassa Iván* (Magyarország), *Bori Imre* (Jugoszlávia), *Gianpiero Cavaglià* (Olaszország), *George F. Cushing* (Anglia), *Czigány Lóránt* (Anglia), *Domokos Géza* (Románia), *Hasan Eren* (Törökország), *Faragó József* (Románia), *Jurij Guszev* (Szovjetunió), *Hajdú Péter* (Magyarország), *Valentin Kelmakov* (Szovjetunió), *Kibédi Varga Áron* (Hollandia), *Jean-Luc Moreau* (Franciaország), *Rédei Károly* (Ausztria), *Gert Sauer* (NDK), *Jan Ślaski* (Lengyelország), *Szabó Zoltán* (Románia), *Szegedy-Maszák Mihály* (Magyarország), *Viljo Tervonen* (Finnország), *Tokunaga Yasumoto* (Japán) és *B. Lőrinczy Éva* (Magyarország) vezetőségi tagok nem tudtak részt venni – *Bo Wickman* elnök vezette, aki rövid üdvözlő beszédében köszöntötte a megjelenteket és a III. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus előkészítő- és szervező bizottságának meghívott vendégként jelen lévő tagjait, *Csákány Béla* rektor urat, az előkészítő bizottság elnökét, *Kristó Gyula* professzor urat, a szervező bizottság elnökét, és *Monok István* urat, mindkét bizottság titkárát. A vezetőség meghívásáért köszönetet mondott a vendéglátóknak, *Petro Lizanec* professzornak, a magyar tanszék vezetőjének, valamint az ungvári egyetem rektorának. A Társaság elnöke köszöntőjében méltatta a szovjetunióbeli hungarológia történetében igen jelentős eseményt: 1989 tavaszán aláírták a Szovjet Hungarológiai Centrum alapító levelét. *Bo Wickman* hangsúlyozta annak jelképes fontosságát, hogy ez az intézmény épp Kárpátalján, magyarok által sűrűn lakott terület központjában jött létre. A vezetőség nevében is sikeres, eredményes munkát kívánt a világ legfiatalabb hungarológiai intézetének.

A vezetőség tanácskozásának napirendjén első helyen a *III. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus* előkészületeinek megbeszélése szerepelt. Elsőként az előkészítő bizottság elnöke, *Csákány Béla*, a József Attila Tudományegyetem rektora kért szót. Megköszönte a megtiszteltetést, hogy Szeged városa és egyeteme rendezheti meg a kongresszust, melynek előkészületei egyre biztatóbbak. A szervező munka nagyon

jól halad, már néhány szponzor támogatja is a vállalkozást, így remélhető, hogy az anyagi támogatás kellő mértékű lesz. *Kristó Gyula*, a szervező bizottság elnöke a kongresszus tudományos programjának kialakítását ismertette, a plenáris előadások és a szekciók terveit. Elmondta, hogy már eddig is nagy számban jelentettek be előadást a részt venni kívánók, ami öröndetes, mert azt jelenti, hogy a témakört sikerült úgy megtervezni, hogy a legkülönbözőbb tudományterületekkel foglalkozó szakemberek számára is vonzó legyen. A sok előadás viszont szervezési gondokat is okozhat, több párhuzamos szekcióülést kell azonos időben tartani, különböző helyszíneken. A szekciók elkülönítése azonban csak a második körlevélre érkezett válaszok után lesz lehetséges, mert sokan még sem előadásuk címét, sem a témát nem jelölték meg pontosan. A szervező bizottság elnöke a vezetőség állásfoglalását kérte arra vonatkozóan, hogy az előkészítő bizottság felkérjen-e a plenáris előadásokra szakembereket, vagy fogadjon el önkéntes jelentkezéseket. Ezután *Monok István*, az előkészítő- és szervező bizottság titkára számolt be részletesen a szervezési előkészületekről. Ismertette a kongresszust szponzoráló intézményeket: Szegedi Nyomda, Szeged Tourist – mely a szállást és utaztatást, valamint a tanácskozáshoz kapcsolódó egyéb programokat biztosítja majd – az Irodatechnika Vállalat, az Állami- és a Hungária Biztosító sőt, magánszemélyek is, mint Richter Ilona grafikusművész, aki az emblémát tervezte, valamint a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat. Szívesen részt vállalna a kongresszus programjának színesítésében, gazdagításában a Magyar Nemzeti Galéria egy id. Markó Károly műveiből rendezett kiállítással. *Monok István* elmondta, hogy noha már eddig 600 fő jelentkezett a kongresszusra, a téma vezető szakemberei közül még jónéhányan hiányoznak. Meghosszabbított jelentkezési határidővel és nagyobb publicitás megteremtésével szeretnék az eddig nem jelentkezettek számára is biztosítani a részvétel lehetőségét. Kérte, hogy a vezetőség vitassa meg a második körlevél tervezetét, melyet még az év folyamán szeretnének mindenkihez eljuttatni.

Miután a fő téma a mai magyar szellemi életnek is nagyon aktuális kérdése, *Szabolcsi Miklós* javasolta, hogy ne csak plenáris és szekcióelőadások legyenek, hanem a szervező bizottság teremtsen lehetőséget eszmecsere-re is, vitákkal, panelekkel, mozgékony, rugalmas vitaformákkal, amelyek keretében ezekről a kérdésekről kötetlenül lehetne beszélni, nem az előadásokhoz, hanem magához a fő témához kapcsolódva. Mint mondotta, a kongresszus és témája korszakjelölő lehetne a tudomány történetében – ehhez persze csak tudományos és szakmai szempontok érvényesülését szabad megengedni. Felvetette, hogy a konferencia végén esetleg lehetne olyan plenáris előadás, amely nem a témát ragadná meg, hanem a módszert, a metodikát venné számba. A vezetőség több tagja is hangsúlyozta, hogy plenáris előadások megtartására a téma legkiválóbb szakembereit kell felkérni, s ha lesz lehetőség anketokra is, gondosan meg kell választani a vitavezetőt, nehogy parttalanná szélesedjék a beszélgetés.

Rákos Péter úgy vélte, hogy a beérkezett témák már körvonalazzák a bennük rejlő lehetőséget, de hogy egy kongresszus valóban korszakjelölő egy tudomány szak történetében, az csak később világosodik meg. A tanácskozás után viszont a legjelentősebbnek ítélt tanulmányokat – nem a teljes anyagot – világnyelveken is publikálni lehetne, mert fontos kérdés, hogy mit tud mondani a hungarológia a nem hungaro-

lógusnak, hiszen csak így léphetünk ki szaktudományunk zártabb keretei közül, s teremthetünk magunknak nemzetközi nyilvánosságot.

A felmerült kérdések alapos megbeszélése és eldöntése után *Klaniczay Tibor* főtítkárs köszönetet mondott a szegedi szervezőknek, Szeged városának, az egyetemnek és a szponzoroknak. Megállapította, hogy a korábbi kongresszusok előkészületeivel összevetve minden sokkal átgondoltabb, a munka dinamikus és biztatóan halad. A vezetőség nevében kérte a szervezőket, hogy a következő végrehajtóbizottsági ülésre készítsék el a kongresszus ideiglenes programját és napirendjét, amelyet akkor még megbeszélhet, s esetleg módosíthat a vezetőség. Javasolta, hogy az előkészítő bizottság úgy állítsa össze a programot, hogy biztosítson időt és helyet szabad vitára is.

Az 1991-es közgyűlésen ismét tisztújításra kerül majd sor annak érdekében, hogy a vezetőségen belül biztosítsuk a folyamatosságot, de egyben az állandó megújulást is. Nem lenne szerencsés, ha egyszerre alakulna át a teljes végrehajtó bizottság, hiszen az a működőképességet akadályozná. *Klaniczay Tibor* főtítkárs szerint célszerű ha minden alkalommal a vezetőség egyharmada cserélődik. A Társaság alapszabálya értelmében 1991-ben lejár az elnök mandátuma, azoké az alelnököké, akik eddig folyamatosan újraválasztva látták el feladatukat, valamint a számvizsgáló bizottság elnökéé és egyik tagjáé. Kívánatos, hogy néhány, többször újraválasztott vezetőségi tag mandátuma is gazdát cseréljen. Ezekben a kérdésekben a közgyűlés dönt majd, de a vezetőségnek erre vonatkozóan is javaslatot kell a közgyűlés elé terjesztenie. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően célszerű már most megalakítani a jelölő bizottságot, amely a következő végrehajtóbizottsági ülésen már beszámolhat az előzetes konzultációk eredményeiről. *Klaniczay Tibor* háromtagú jelölő bizottság kiküldését javasolta: elnöknek *Balassa Iván* néprajzkutatót, tagnak *Amedeo Di Francesco* irodalomtörténészt és *Richard Pražák* történészt. A vezetőség egyhangúlag jóváhagyta a főtítkárs javaslatát, s megválasztotta a jelölő bizottságot.

A tanácskozás délután *Jankovics József* főtítkárhelyettes beszámolójával folytatódott, aki a Társaság kiadványait ismertette. 1989 júliusában megjelent *A magyar nyelv és kultúra a Duna völgyében* című kiadvány első kötete, mely a bécsi kongresszus előadásainak egy részét tartalmazza. Ez a kötet a felvilágosodás kora körüli előadásokat foglalja magában, s néhány dolgozatot, amelyek nem kötődtek a kongresszus témakörében meghatározott egyik időszakhoz sem. A kiadvánnyal rengeteg gondja volt a szerkesztőknek. Az előkészítési, szerkesztési munkák gyors elvégzése után a nyomda – szedési kapacitás hiányára és egyéb nehézségekre hivatkozva – majd másfél évig késleltette a kötet megjelenését. A korrektúrafordulók sem mentek simán, akadt szerző, aki akkor küldte vissza az első levonatot, amikor a könyvet már kötötték! A második rész – mely a XIX–XX. század fordulójának kérdéseit vizsgáló előadásokat foglalja magában – megjelentetését igyekszik gyorsabbá tenni a szerkesztőség, bár félő, hogy anyagi nehézségek hátráltathatják a késés behozását. A kongresszusi kiadvány ugyanis nagyon megterheli a Társaság költségvetését.

1988-ban a vezetőség szorgalmazta, hogy a *Hungarológiai Értesítő*nél a tárgyév és a megjelenési év között távolságot próbálja meg csökkenteni a szerkesztőség. Jelenleg a lap két száma – az 1986-os recenziós és az 1987-es bibliográfiai áll a nyomdában. Az MTA Sokszorosító, mellyel tíz éves, igen jó együttműködésünk volt, ígé-

retet tett, hogy nehézségei ellenére mindkét számot elkészíti ebben az évben. A Hungarológiai Értesítő további munkálatai jól haladnak, nyomdai előkészítés alatt van az 1987-es recenziós, és szerkesztés alatt az 1988-as bibliográfiai kötet. Mindkettő nyomdába kerül még ebben az évben.

1989 tavaszán a titkárság elkészített egy angol nyelvű tájékoztatót a Társaságról, melyet *Richard Aczel* fordított. A füzetet szeretnénk mielőbb napvilágra hozni, hiszen a közelgő kongresszus miatt is fontos az idegen nyelvű propaganda.

Jankovics József főtítkárhelyettes elmondta még, hogy egyre több gondot okoznak a Társaságnak a kiadványok. A nyomdaköltségek, a papírárak rohamosan emelkednek, s az infláció miatt emelni kell a recenzensek és bibliográfusok honoráriumait is. A titkárság eddig az MTA Sokszorosító üzemével készítette folyóiratait, kongresszusi köteteit, mert az gyors és viszonylag olcsó szolgáltatást nyújtott. A problémákat azonban igazán csak egy saját számítógépes szövegszerkesztővel lehetne megoldani, mert ezzel nemcsak a kiadványok szedését, hanem a teljes adminisztrációt, a tagnévsor naprakész nyilvántartását, a címek nyomtatását is elvégezhetnénk. Ám egy számítógép megvásárlását a Társaság anyagi helyzete nem teszi lehetővé.

Klaričzay Tibor főtítkár is úgy vélte, hogy átmenetileg legalább szponzorokat kell találni a folyóirat számára, de mindenképpen keresni kell az egyszerűbb, olcsóbb és gyorsabb előállítás lehetőségét. Felhívta a vezetőség figyelmét néhány új hungarológiai folyóiratra is: Rómában már harmadik száma jelent meg a *Rivista Studi Ungheresini*ek, Párizsban elkészült az *Etudes Hongroises*, s Hollandiában napvilágot látott a holland–magyar kapcsolatok kutatásainak publikálására létrehozott folyóirat, az *Erasmus*.

A *Hungarian Studies*-ről készített tájékoztatót – *Szegedy-Maszák Mihály* felelős szerkesztő távolléte miatt – *Kösa László*, a szerkesztőség tagja olvasta fel. A folyóirat 1987. szeptember 1-jén alakult új szerkesztősége már négy nyomdakész számot adott át az Akadémiai Kiadónak, azonban ezek megjelenését nem csak az 1987-es évfolyam egyre nyomasztóbb kérése, hanem a kiadói munkálatok elképesztően lassú átfutási ideje is hátráltatja. A szerkesztőség tehetetlenül áll ezen nehézségek előtt. Félt, hogy a folyóirat elveszti a szerzők és az olvasók bizalmát. A szerkesztő tájékoztatta a vezetőséget arról is, hogy főként külföldön élő szerzők írásait igyekszik közölni, így nincsenek fordíttatási költségek és nehézségek. A lap terjesztése is rossz, ezért az lenne célszerű, ha a folyóirat az Akadémiai Kiadótól egy más, jobb esetben nyugati kiadóhoz kerülhetne. A szerkesztőség már csak abban bíz, hogy az 1987-es évfolyam megjelenését követően gyors egymásutánban kikerülhetnek a nyomdából a régen elkészített 1988-as és 1989-es számok is.

A végrehajtó bizottság 1988-as ülésén felkérte *Amedeo Di Francesco* nápolyi és *Sárközy Péter* római egyetemi tanárt, tájékozódjanak a következő, IV. hungarológiai kongresszus olaszországi megrendezésének lehetőségeiről. Beszámolójukban elmondták, hogy Olaszországban fellendülőben vannak a hungarológiai oktatási és kutatási formák és intézmények, szélesednek, sokrétűbbé válnak a tudományos kapcsolatok, s azt tapasztalták, hogy több intézményt is meg lehetne nyerni a kongresszus támogatásához. 1991-ben konkrét tervet terjesztenek majd a vezetőség és a közgyűlés elé.

A Társaság szervezeti életéről, a taglétszám alakulásáról *Nyerges Judit* szervező titkár számolt be a vezetőségnek. Egy év alatt 18 új taggal gyarapodott a Társaság,

8 fő elhunyt, ketten kiléptek. Magyarországról 555 tag tartozik a Társasághoz, külföldről 402 fő. Az ankarai egyetemen újraindult a magyar nyelv és irodalom oktatása, valamint Dél-Koreában, Szöulban is megkezdődött a hungarológiai oktatás, s a titkárság szeretné az ott dolgozó szakembereket is megnyerni a Társaság munkájában való részvételre.

Visóczki Márta gazdasági vezető ismertette a végrehajtó bizottság tagjaival a Társaság pénzügyi helyzetét és a tagdíjfizetési morált. A Társaság költségvetése az elmúlt évben a következő volt:

tényleges bevételek (ezer Ft-ban)

Akadémiai támogatás	1.359	
tagdíjbevétel	159	
ár- és díjbevétel	119	(folyóiratok és kongresszusi kiadványok értékesítése)
előző évi pénzmaradvány	135	
	<hr/>	
	1.772	

kiadások

alkalmazottak bére	234	
honoráriumok	507	(recenziók, bibliográfiák, gépeltetés, szerkesztési díjak stb.)
anyagi jellegű kiadások	236	(postaköltség, papír, írószer, telefon, ajándékkönyvek stb.)
nyomdaköltség	417	(Hungarológiai Értesítő, kongresszusi kiadvány)
egyéb személyi kiadás	42	(vendéglátás, napidíj, szállás)
bérek járulékai	51	(társadalombiztosítás)
egyéb szolgáltatások	7	(alkalmi fizikai munkák díjazása)
beruházás	236	(Rank xerox másológép)
	<hr/>	
	1.730	
<i>pénzmaradvány</i>	42	

A számvizsgáló bizottság elnöke, *Sivirsky Antal* arról számolt be a vezetőségnek, hogy a bizottság, ellenőrizve a könyvelést, mindent példás rendben talált. Egyúttal kifejezte aggodalmát a Társaság fokozatosan romló anyagi helyzete miatt. A tagdíjbevételekből – mint látható – nagyon csekély mértékig fedezhetők csak kiadások, s a kilátások szerint a Magyar Tudományos Akadémiától sem lehet nagyobb összegű támogatást remélni. A számvizsgáló bizottság elnöke javasolta, hogy a titkárság, esetleg a vezetőség tagjai próbálkozzanak támogatást szerezni, legalább a kiadványok árának fedezéséhez.

Bo Wickman elnök megköszönte a végrehajtó bizottság tagjainak aktív részvételét a tanácskozáson, s az ülést berekesztette.

Ny. J.